

setkáváme s kvalitním muzejnictvím na evropské úrovni. Samozřejmě je důležitá udržitelnost tohoto vývoje.

Vysokou úroveň prezentace našich muzeí doložil i doprovodný program Generální konference ICOM. Jeho účastníci byli upřímně nadšeni.

Děkuji za společenské uznání. Ovšem pozor, v té zahraniční rovině se člověk musí s partnery domluvit napřímo.

Jak jsi vnímala přípravu a průběh Generální konference ICOM a jak se díváš na novou definici muzea?

Byla jsem u iniciativy založení AMG a možnost zapojit se do mezinárodního dění v rámci ICOM mně otevřela dveře ke kontaktům na celosvětové úrovni. Velmi rychle jsem se dostala k členství v Komisi pro užité umění a design (ICDAD), díky čemuž jsem mohla každý rok v jiné zemi vidět specializovaná muzea našeho typu. Měli jsme šanci poznat se osobně, snáze se pak jednalo o výměně zkušeností, zápujčkách, výstavách, atd. Mám proto k ICOM bližší vztah.

Generální konference v Praze je opravdu dějinnou událostí, obrovské uznání české muzejní komunity. Opět je škoda, že mediální svět nedokáže docenit, jak velká propagace naší kultury to byla. Z diskuzí o nové definici vím, že i uvnitř naší scény, se to mnohdy

přecházelo jako zbytečně. České instituce již dávno vše takto dělají, musíme si ale uvědomit, že je tu další obrovská část světa, kde to normální není. Odvolání na novou definici může zabránit neadekvátním zásahům do role muzeí ve společnosti, často v politické tendenci, následcích válečných konfliktů, obrazoborectví, atd. I muzejní svět je stále v ohrožení, jak hořce, nyní sledujeme např. na Ukrajině.

Jaké máš před sebou ještě odborné cíle a co tě čeká v nejbližších měsících?

Hlavním cílem je dokončení stálé expozice. Mimochodem ve 137leté historii UPM je to devátá zásadní instalace, formulující nějaké poselství k chápání našeho poslání, jak ve sbírkotvorné činnosti, tak v přiblížení se širokému publiku. Po výběrovém řízení na kreativní řešení nové expozice byla příprava sice prodloužena nejen covidem, ale i následnými potížemi s dodávkami vybraných materiálů a technologií. Expozice vznikala ve spolupráci s mnoha odborníky. Pracovní název byl *Umění, design, pohyb*, neboť témata jsou věnována průřezově od doložitelných období po současnost, rituálům, které utvářely a ovlivňovaly životní styl, rozvoji technik i vlivu osobností. To vše u vědomí faktu, že stálá expozice nemůže pominout bohatství sbírek UPM. Vedle toho se konají výstavy

napříč sbírkovými odděleními a stále se děje něco nového.

Kde bereš energii pro práci a jak trávíš volný čas?

Není fráze, že práce je mi koníčkem, hlavně ta odborná část. Mám ráda nové výzvy a projekty, o kterých jsem si jistá, že budou přínosem pro muzeum i společnost. Je to např. spolupráce s fotografem Josefem Koudelkou, kdy s nabytím jeho důvěry v naši instituci získal stát jeho celoživotní dílo, nebo *Šílený hedvábník* o rodině Ascherových, kdy z jednoho kapesníčku ve sbírkách UPM vznikly celosvětově uznávaná výstava a kniha. To mě nabíjí.

A volný čas? Vždy jsem potřebovala být venku na vzduchu, zvířata, zahrada, „rejpat“ se v zemi. K těmto činnostem mám dvě pomocnice, vnučky. Druhá velká nabíječka, je, milá Evo, naše společenství stejného druhu!

Máš vizi, kam by se mělo UPM ubírat v 21. století?

Určitě je dobře nasměrované, je české, je evropské, rozumí si ve světě.

Děkuji za milé setkání a povídání. Myslím, že mohu za celou muzejní obec popřát stále dobrou mysl a radost, a to nejen v oboru, ale i v soukromém životě. ■

PRAVNÍ PORADNA AMG

Průkaz průvodce

LIBOR VAŠÍČEK / MATÚŠ BALIAK

LEGAL PARTNERS, ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ, S. R. O.

V nedávné době se na nás obrátilo vedení AMG s dotazem, zda se na zaměstnance muzeí a galerií uplatní

právní úprava zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností

v oblasti cestovního ruchu, především pak povinnost pořízení a viditelného umístění průkazu průvodce cestovního ruchu stanovená loňskou novelou této normy. Připomínáme přitom, že výše uvedený zákon považuje poskytování průvodcovských služeb bez průkazu za neoprávněné a spojuje s ním pokutu až do výše 100 000 Kč.

Zákonná úprava krok za krokem

Prvním krokem pro posouzení okruhu osob a činností, na které se vztahuje povinnost nošení průkazu průvodce, je vymezení osoby průvodce. Ustanovení § 12 odst. 1 zákona o cestovním ruchu stanoví, že „*průvodce je fyzickou osobou, která poskytuje výklad o kulturním, historickém a přírodním dědictví země a současném životě v ní*“. Nicméně není průvodce jako průvodce. Průvodcovská činnost je takzvanou jinou službou cestovního ruchu, jež může být na území České republiky provozována jako živnost volná ohlašovací s předmětem podnikání „*Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona*“ – obor č. 71. „*Provozování cestovní agentury a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu*“ ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona.

Právě novela zákona o cestovním ruchu zavedla pravidlo, podle kterého tuto činnost může vykonávat pouze osoba, jíž MMR ČR vydalo průkaz průvodce. Tento doklad je vydáván na základě podání žádosti a, v případě průkazu II. stupně, prokázání způsobilosti k průvodcovské činnosti naplněním jednoho z kvalifikačních kritérií stanovených zákonem o cestovním ruchu. Zákonnou výjimkou z povinnosti pořízení a nošení průvodcovského průkazu je pak provozování této činnosti v objektech nebo v územích přístupných veřejnosti, tak jak jsou vymezená v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Pro příspěvkové organizace je pak zásadní ustanovení § 10b odst. 7 zákona o cestovním ruchu, které stanoví, že právnická osoba jako podnikatel nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že nezajistí naplnění zákonem stanovených povinností.

Deštník a průkaz pro každého muzejníka?

Mohou tedy zástupci Ministerstva pro místní rozvoj zítra provést v mu-

zeích a galeriích razii a rozdat statisícové pokuty v případě, že spatří průvodce, který provádí návštěvníky mimo muzeum a na svém oděvu nemá viditelně umístěný český národní průkaz?

K finálnímu zodpovězení této otázky je nutné nejprve posoudit kontext přijetí analyzované právní úpravy. Hlavním důvodem, proč Magistrát hlavního města Prahy využil svého práva legislativní iniciativy k návrhu novely zákona o cestovním ruchu, byl boj s nekalou praktikou falešných průvodců, kteří v centru Prahy poskytovali nic netušícím turistům nekvalitní služby. Povinnost prokazování těchto osob tak necílila na muzea, galerie nebo například zámky a hrady. Právě proto se v novelizované verzi zákona o cestovním ruchu objevila výše zmíněná výjimka pro průvodcovskou činnost v objektech nebo v přírodě. Povinnost pořízení a nošení průkazů se tak neuplatní na průvodcovskou činnost, která je prováděna na pozemku muzejní instituce. To však neznamená, že by se muzejní průvodci měli obávat překročit během prohlídky vchodové dveře. Povinnost zřízení a nošení průkazu je totiž nutné vykládat ve vztahu k muzeím a galeriím restriktivně. Jinými slovy, pokud se bude většina prohlídky odehrávat v prostorách organizace, nebude hrát roli, že v jejím průběhu prováděná skupina opustila jeho prostory.

To ale není vše. Jakkoliv zákon stanovuje povinnost pořídit si a nosit průkaz všem průvodcům, přestupek mohou spáchat pouze podnikající fyzické a právnické osoby. Jinými slovy, zákon umožňuje potrestat pouze ty osoby, které průvodcovskou činnost vykonávají jako podnikatelé. Za podnikatele je podle ustanovení § 420 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, považován ten, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení*

zisku“. Dominantními právními formami muzeí a galerií jsou však příspěvková organizace a ústav, tedy právnické osoby založené za veřejně prospěšným účelem, které z pravidla ze své činnosti nevytvářejí zisk. Jejich fungování a rozsah pravomocí jsou typicky vymezeny zřizovatelem (zakladatelem) ve zřizovací (zakladatelské) listině. Na hlavní účel a aktivity těchto právnických osob pak mohou navazovat doplňkové činnosti ve zřizovatelem (zakladatelem) povoleném rozsahu, z nichž může vzniknout zisk. Tyto aktivity však mají pouze podpůrnou formu vůči činnosti hlavní, jejíž plnění nesmí narušovat. S ohledem na výše uvedené je možné považovat příspěvkové organizace a ústavy za podnikatele pouze se zřetelem k jejich doplňkové ziskové činnosti. Příspěvkové organizace tedy nebudou obecně považovány za podnikatele provozující průvodcovskou činnost vzhledem k absenci definičního znaku jejího soustavného výkonu za účelem dosažení zisku, což znamená, že nemohou spáchat přestupek spočívající v nedodržení povinnosti pořízení a nošení průkazů průvodce.

Rekapitulace našich závěrů

Zatímco zákon o cestovním ruchu stanovuje všem muzeím a galeriím, jakož i jejich průvodcům stejné povinnosti, opak platí co do možnosti potrestání porušení těchto povinností. Muzejní instituce je v tomto případě nutné rozdělit na podnikatele a neziskové právnické osoby. Pouze muzea a galerie, které provozují průvodcovskou činnost jako podnikání, totiž mohou spáchat přestupek ve smyslu relevantních ustanovení zákona o cestovním ruchu. Tyto organizace se mohou spolehnout pouze na výjimku pro prohlídky, které jsou poskytovány většinou uvnitř objektů nebo v přírodě. ■

Více k této rubrice je na webu AMG v sekci *Právní poradna AMG*.